

Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui

KREIPIMASIS DĖL MOKESČIŲ DIDINIMO

Mes, individualios veiklos pagrindu veikiančys įvairių sričių profesionalai ir visoje Lietuvoje veikiančio verslo organizacijos, vieningai neigiamai vertiname Gyventojų pajamų mokesčio (GPM) įstatymo 2, 6, 8, 13(1), 16, 17, 18, 18(2), 19, 20, 21, 22, 24, 25, 27, 34, 35 ir 37 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 12(1) straipsniu įstatymo projektą Nr. XIVP-2929, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4, 5, 10, 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-2933 ir Nedarbo socialinio draudimo įstatymo 3, 4, 5 ir 8 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo II(1) skyriumi įstatymo projektui Nr. XIVP-2934 (GPMĮ, VSDĮ ir NSDĮ projektai), kuriais siūloma didinti pajamų iš individualios veiklos apmokestinimą ir įvesti progresinius mokesčius didžiausią pridėtinę vertę kuriantiems Lietuvos gyventojams. Raginame mus išgirsti ir atmesti GPMĮ, VSDĮ ir NSDĮ projektus bei prašome platesnės diskusijos su teisinga, tačiau kartu ir efektyvia mokestine sistema suinteresuotais mokesčių mokėtojais.

Mūsų visų – suinteresuotų mokesčių mokėtojų – vertinimu, tokie pakeitimai, tiesiogiai susiję su mokestinės naštos didinimu pridėtinę vertę kuriantiems gyventojams – visiems nuo smulkių individualių verslininkų ir įvairių profesijų atstovų iki įmonių naudos gavėjų (vadovų, valdybos narių, akcininkų) ir investuotojų, turės neišvengiamos žalos investiciniam klimatui, pakenks Lietuvos ekonomikos vystymuisi bei piliečių gerovei dėl sumažėjusių mokesčių į biudžetą ryšium su investicijų į Lietuvos ekonomiką mažėjimu.

Nepritariame siūlomam mokesčių didinimui, nes:

- Mokesčių didinimas nesuderinamas su valdančiųjų partijų rinkiminiais pažadais nedidinti mokesčių¹ ir (arba) juos mažinti,² ir (arba) mokesčių sistemą pertvarkant teikti prioritetą ekonomikai mažiausiai žalingais turto ir aplinkosaugos mokesčiams.³ Mokesčių didinimas taip pat yra nesuderinamas su Seimo patvirtintos Vyriausybės programos 123 ir 124 punktais.⁴ Nepaisant to, svarstoma didinti pajamų apmokestinimą praktiškai už bet kokią parodytą verslumą ir privačią iniciatyvą.
- Didesnis pajamų apmokestinimas palies praktiškai visus asmenis, kurie didžiąją dalį savo pajamų uždirba privačios iniciatyvos pagrindu, tarp šių asmenų – žurnalistai, autoriai, vertėjai, mokslininkai, konsultantai, IT specialistai, kurjeriai, pavežėjai, NT brokeriai, buhalteriai, notariai, advokatai, antstoliai, ūkininkai, verslininkai, kirpėjai, grožio specialistai, sportininkai, menininkai, meno atlikėjai, architektai, prekybininkai. Tuo pačiu, nepaisant Vyriausybės argumentų, kad mokesčių didinimas nepalies didžiosios dalies asmenų, vis dėlto mokesčiai augs net ir tiems asmenims, kurie individualios veiklos pagrindu neuždirba nė 20 tūkst. Eur pajamų per metus, o augant kainų lygiui, lengvatinės apmokestinimo sąlygos (mokestinis kreditas) apsaugos vis mažesnę dalį asmenų nuo padidintų mokesčių.
- Tokie pakeitimai, kaip pvz. nedarbo socialinio draudimo taikymas individualiai dirbantiems, yra inspiruoti ydingo požiūrio, kad individuali veikla yra alternatyvi darbo santykių forma, o ne

¹ Laisvės partijos 2020 m. Seimo rinkimų programa, 2.3.3 punktas.

² Liberalų sąjūdžio 2020 m. Seimo rinkimų programa, I. 1 punktas.

³ Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų Seimo rinkimų programa, 52 puslapis.

⁴ „123. <...> antra, šiose [aukšto pragyvenimo lygio] šalyse sudaromos palankios teisinio reguliavimo, mokestinės sąlygos privačiai iniciatyvai ir verslumui; trečia, šiose šalyse verslui lengvai prieinami kapitalo ištekliai tiek pradedančiam, tiek atsinaujinti siekiančiam verslui.“; „124. <...> Sieksime, kad valstybės teisinis reguliavimas ir mokestinė sistema skatintų verslumą ir piliečių įsitraukimą“.

forma užsiimti profesine ar komercine veikla. Individuali veikla esmingai skiriasi nuo darbo santykių – skiriasi asmenų atsakomybė, prisiimama rizika, patiriami (ir neatskaitomi) kaštai, leidžiamos vykdyti veiklos, pajamų garantijos ir kt. aspektai. Siūloma reforma įvairiomis priemonėmis siekiama priartinti pajamų iš individualios veiklos apmokestinimą prie pajamų iš darbo santykių apmokestinimo, nepaisant net to, kad individuali veikla yra mažiau patraukli gaunamų naudų (lyginant su darbuotojams galimomis teikti neapmokestinamomis naudomis), atskaitomų veiklos sąnaudų (lyginant su įmonėms leidžiamais atskaitymais) ir bendrai prisiimamos atsakomybės atžvilgiais.

- **Didėjantis pajamų iš individualios veiklos apmokestinimas didins paskatas vengti pajamų deklaravimo ir taip skatins šešėlio didėjimą, tuo tarpu mokesstinė našta didės būtent sąžiningiems pajamas deklaruojuojantiems mokesčių mokėtojams.** Palankesnis kai kurių formų apmokestinimas anksčiau buvo pasirinktas siekiant šešėlinės ekonomikos mažinimo tikslų, nes vykdant kai kurias veiklas yra itin lengva išvengti pajamų apskaitos ir apmokestinimo. Atsižvelgiant į veiklos sritis, kuriose neretu atveju paslaugas teikia savo srities profesionalai, nesąžiningi subjektai turi plačią veiksmų laisvę nedeklaruoti dalies pajamų ir taip išvengti jų apmokestinimo. Augant pajamų apmokestinimui, didės paskatos nesąžiningiems subjektams dar mažesnę realių pajamų dalį deklaruoti. Taigi, didinant mokesčius individualiai veiklai, iš tiesų didinami mokesčiai būtent sąžiningiems mokesčių mokėtojams.
- **Mokesčių didinimas kai kuriems mokesčių mokėtojams sąlygotų drastišką ar netgi dvigubą mokesstinės naštos augimą.** Pavyzdžiui, 60 vidutinių darbo užmokesčių uždirbančio autoriaus, meno atlikėjo ar paslaugas teikiančio profesionalo nominalus gyventojų pajamų mokestis galėtų padidėti nuo 15 proc. iki 25 proc. Realus mokesstinės naštos padidėjimas kai kuriais atvejais būtų dar didesnis, atsižvelgiant į tai, kad 25 proc. GPM būtų skaičiuojamas nuo didesnės apmokestinamųjų pajamų bazės, taip pat augtų socialinio draudimo įmokų lubos ir reiktų mokėti nedarbo (t.y. draudimo nuo savanoriško neveikimo) socialinio draudimo įmokas. Be kita ko, taip pat augtų individualios veiklos pagrindu dirbančių asmenų administracinė našta dėl prezumpcinių sąnaudų atsisakymo, kai metinės pajamos viršija 55 000 Eur.
- **Mokesčių didinimas kelia grėsmę Lietuvos ekonomikos konkurencingumui Europoje ir mūsų regione.** Lietuvos mokesstinė aplinka turėtų būti patrauklesnė nei Latvijoje bei Estijoje, o patvirtinus siūlomą mokesčių reformą, mokesstinė našta naujiems investuotojams Lietuvoje taptų didesnė nei Latvijoje bei Estijoje. Pavyzdžiui, Estijoje nėra taikomi progresiniai pajamų mokesčiai (standartinis 20 proc., efektyvus tarifas gali būti mažesnis, nes taikomas kreditavimo metodas mažesnėms pajamoms), o akcininkui fiziniam asmeniui išmokant dividendus, bendra įmonės ir asmens mokesstinė našta sudaro 20 proc.; Latvijoje, išmokant dividendus asmeniui, bendra įmonės ir asmens mokesstinė našta gali siekti 25 proc. Tuo metu Lietuvoje po planuojamų pakeitimų, bendra asmens, kuriam išmokami dividendai, ir įmonės našta po reformos galės siekti iki 34 proc. (15 proc. mokės įmonė ir 22 proc. asmuo).
- **Pasiūlymas didinti kapitalo apmokestinimą teikiamas nepaisant Lietuvos ekonomistų akcentuojamos struktūrinės Lietuvos ekonomikos problemos, kad privačios investicijos į gamybinius įrenginius yra itin mažos.** Dėl siūlomo apmokestinimo lėtėtų Lietuvos kapitalo formavimasis ir būtų kuriama mažiau aukštą pridėtinę vertę kuriančių darbo vietų. Kadangi iš papildomų GPM tarifų aukštoms pajamoms valstybės biudžetą siekiama papildyti 71 mln. EUR, būtent tokia apimtimi jau 2024 m. sumažėtų privataus kapitalo kiekis Lietuvoje, nepaisant prasto ir – dėl griežtėjančios pinigų politikos – prastėjančio kapitalo prieinamumo verslui Lietuvoje. Privataus kapitalo mažėjimas lemtų dar mažesnes privačias investicijas į darbo našumo didinimo priemones, dėl to lėčiau augtų darbo našumas ir atitinkamai – darbo užmokestis.
- **Nepaisant neigiamo pasiūlymų poveikio, mokesčių didinimui pasirinktas dar ir itin nepalankus laikas** – geopolitinis ir ekonominis neapibrėžtumas vis dar nesumažėjęs, be to, svarbu atkreipti dėmesį į Lietuvos ekonomikos žengimą į techninę recesiją. Šiuo metu Lietuvos gyventojai ir verslas susiduria ir, kaip prognozuojama, toliau neišvengs būsto paskolų įmokų augimo dėl Euro zonoje griežtinamos pinigų politikos ir žaliavų bei vartojimo kainų augimo. Be kita ko, griežtėjanti pinigų politika pirmiausia atsiliepia privačios iniciatyvos pagrindu vertę kurti siekiantiems gyventojams, kuriems kyla

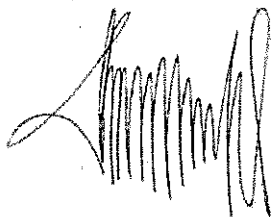
daugiausia iššūkiu prieiti prie kapitalo, kuris reikalingas veiklai pradėti. Todėl mokesinės naštos didinimas gyventojams neprisidėtų prie šalies verslo aplinkos gerinimo ir blogintų sąlygas imtis bet kokios privačios iniciatyvos.

- **Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, smarkiai abejojame, kad Finansų ministerija visapusiškai ir tinkamai įvertino mokesčių didinimo poveikį verslo aplinkai, Lietuvos konkurencingumui ir šešėlinės ekonomikos plėtrai. Taip pat nerimaujame, kad mokesčių mokėtojų elgsenos pokyčiai ir sumažėjusios paskatos kurti vertę gali turėti reikšmingos įtakos galutiniam mokesčių surinkimui, kuris būtų mažesnis, nei prognozuojamas.** Manome, kad mokesčių didinimas gali lemti šešėlinės ekonomikos augimą, aukščiausią pridėtinę vertę kuriančių asmenų „išsirezidavimą“ ir mažesnę pridėtinės vertės sukūrimą Lietuvoje.

Dėl šių priežasčių raginame atmesti GPMĮ, VSDĮ ir NSDĮ projektus. Nepaisant teigiamai vertintinų šių projektų aspektų, pastarieji nė kiek neatsveria mūsų įžvelgiamos žalos Lietuvai, kurią atneštų mokesčių didinimas produktyviausiems Lietuvos gyventojams. Raginame Seimo narius sprendimus dėl mokesčių reformos priimti atsakingai, įvertinant mokesčių didinimo poveikį šalies ekonomikai ir investiciniam klimatui.

Pagarbiai

Lietuvos verslo konfederacijos
prezidentas ir Lietuvos draudikų
asociacijos direktorius
Andrius Romanovskis

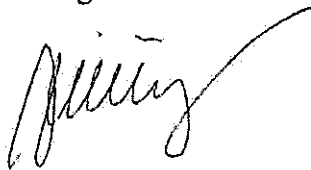
Smulčiojo ir vidutinio verslo
tarybos pirmininkė
Dalia Matukienė

Asociacijos „Investors‘ Forum“
l.e.p. vykdomoji direktorė
Monika Gabalytė

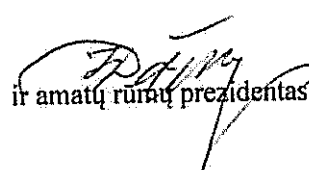
Lietuvos prekybos, pramonės ir
amatų rūmų asociacijos
prezidentas
Sigitas Gailiūnas

Vilniaus prekybos, pramonės ir
amatų rūmų prezidentas
Sigitas Leonavičius

Kauno prekybos, pramonės ir
amatų rūmų prezidentas
Zigmantas Dargevičius

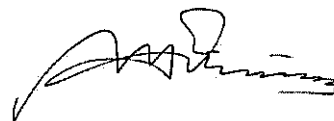
Klaipėdos prekybos, pramonės ir
amatų rūmų prezidentas
Vladas Pleskovas

Šiaulių prekybos, pramonės ir
amatų rūmų prezidentas
Vytis Lembutis

Panevėžio prekybos, pramonės ir
amatų rūmų generalinis
direktorius
Visvaldas Matkevičius

Lietuvos pramonininkų
konfederacijos generalinis
direktorius
Ričardas Sartatavičius

Plungės pramonininkų sąjungos
prezidentas
Darius Bieliauskas

Žemės ūkio rūmų direktorius
Sigitas Dimaitis

Lietuvos mokslininkų sąjungos
pirmininkas
Dalius Serafinas

Lietuvos nekilnojamojo turto
agentūrų asociacijos direktorė
Inga Andriulevičienė

Kauno krašto pramonininkų ir
darbdavių asociacijos direktorė
Reda Stankevičienė

Sūduvos pramonės ir verslo
asociacijos vykdytysis direktorius
Paulius Liškauskas

Lietuvos gretutinių teisių
asociacijos AGATA direktorė
Agnė Begetė

Dirbančių neįgaliųjų asociacijos
prezidentė
Simona Kunigonytė

Viešojo maitinimo įstaigų
asociacijos vadovas
Liutauras Čepreckas

Klaipėdos pramonininkų
asociacijos administracijos
direktorė
Jolanta Girdvainė

Mažeikių verslininkų asociacijos
vykdančioji direktorė
Renata Glodenienė

Lietuvos advokatūros pirmininkas
Mindaugas Kukaitis

Lietuvos Antstolių Rūmų
valdytoja
Dovilė Satkauskienė

Lietuvos paukštininkystės
asociacijos direktorius
Gytis Kauzonas

Lietuvos turizmo rūmų
prezidentė ir Nacionalinės
turizmo verslo asociacijos
prezidentė
Žydrė Gavelienė

Lietuvos jaunųjų advokatų
asociacijos prezidentė
Santa Čerņiūtė

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir
jaunimo sąjungos
vicepirmininkas
Vytautas Buivydas

Lietuvos ūkininkų sąjungos
pirmininkas
Raimundas Juknevičius

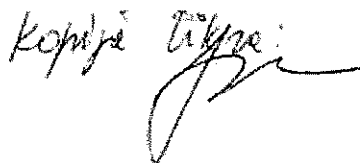
Asociacijos „Aktyvus jaunimas“
direktorius
Gediminas Kondrackis

Lietuvos gyvybės draudimo
įmonių asociacijos prezidentas
Giedrius Rimša

Lietuvos grožio specialistų
federacijos vadovė ir Kirpėjų ir
grožio specialistų asociacijos
prezidentė
Jolanta Mačiulienė

Lietuvos jėgos trikovės sporto
federacijos direktorius
Erlandas Petrauskas

Lietuvos psichologų sąjungos
prezidentė
Aina Adomaitytė

Lietuvos atsakingo verslo
asociacijos direktorė
Audronė Alijošiūtė-Paulauskienė

Asociacijos „Lietuvos gėrimai“
direktorė
Gintė Levišauskaitė

Lietuvos nekilnojamojo turto
brokerių asociacijos vadovas
Giedrius Pavilionis

Lietuvos buhalterių ir auditorių
asociacijos prezidentė
Daiva Čibirienė

Lietuvos konferencijų vertėjų
asociacijos pirmininkė
Agnė Vaitasiūtė-Eidžiūnienė

Kurjerių ir vairuotojų asociacijos
valdybos pirmininkas
Dalius Rudokas

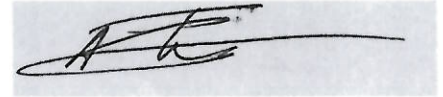
Lietuvos kaimo turizmo
asociacijos prezidentė
Agnė Vaitkuviene

Lietuvos nacionalinės vežėjų
automobiliais asociacijos
generalinis sekretorius
Zenonas Buivydas

Nacionalinės buhalterių
asociacijos vadovas
Arturas Tankevičius

Finansinių paslaugų įmonių
asociacijos „Finco“ ir
Asociacijos „Lietuvos keliai“
direktorius
Šarūnas Frolenko

Lietuvos pensijų fondų asociacijos
vadovas
Tadas Gudaitis

Lietuvos loterijų asociacijos
prezidentas
Andrius Karaliūnas

Tarptautinio transporto ir
logistikos aljanso generalinis
sekretorius
Povilas Drižas

Lietuvos turto vertintojų
asociacijos prezidentas
Tauras Tupinis

Lietuvos civilinės aviacijos
asociacijos valdybos pirmininkė
Orijana Mašalė

Lietuvos viešbučių ir restoranų
asociacijos prezidentė
Evalda Šiškauskienė

Asociacijos LATGA vyriausia
buhalterė
Anželika Kačerauskienė

